

Dades de l'assignatura

Any acadèmic	Codi d'assignatura	Nom	Crèdits	Plans on pertany	Idiomes
2010 - 2011	101730	Adquisició i processament del llenguatge	9	828 - Graduat en Logopèdia	Català, Castellà, Anglès

Professor/a de contacte

Nom: Olga Soler Vilageliu
Departament: PSICOLOGIA BÀSICA, EVOLUTIVA I DE L'EDUC
Despatx: B5b/039
Adreça de correu: Olga.Soler@uab.cat

Prerequisits

És important que l'alumne tingui un bon domini de l'ortografia i la redacció i una bona expressió oral en la seva llengua materna. També és important que pugui llegir en anglès.

Contextualització i objectius

Aquesta assignatura de primer curs preten donar eines als estudiants per a que assoleixin coneixements fonamentals sobre dos temes cabdals en la psicolingüística: com adquirim el llenguatge a la infància i com el processem.

Quan l'estudiant acabi l'assignatura serà capaç de:

- reconèixer i descriure les principals orientacions teòriques en l'estudi de la psicolingüística i l'adquisició del llenguatge
- enumerar els trets característics del llenguatge i les seves funcions
- descriure les diferents fases del processament del llenguatge humà i les representacions internes associades a aquest processament
- descriure i conèixer les etapes en les quals s'assoleixen les habilitats lingüístiques i comunicatives des de la infantesa fins l'edat adulta i la vellesa
- identificar les diferents metodologies de recollida de dades i estudi de la psicolingüística
- relacionar el desenvolupament del llenguatge amb altres processos (cognitius i socials)
- detectar el llenguatge "desviat" en les etapes inicials de l'adquisició

Competències i resultats d'aprenentatge de l'assignatura

Codi	Tipus	Nom de la competència	Resultats d'aprenentatge

1690:E01	E	Integrar els fonaments biològics (anatomia i fisiologia), psicològics (processos i desenvolupament evolutiu), lingüístics i pedagògics de la intervenció logopèdica en la comunicació, el llenguatge, la parla, l'audició, la veu i les funcions orals no verbals.	1690:E01.01 - Identificar els fonaments psicològics i psicolingüístics de la logopèdia. 1690:E01.03 - Inferir les implicacions del procés de desenvolupament evolutiu sobre el llenguatge, la parla, l'audició, la veu i les funcions orals no verbals. 1690:E01.04 - Enumerar i relacionar les característiques i les funcions del llenguatge humà. 1690:E01.05 - Identificar, descriure i relacionar les diferents fases del processament del llenguatge natural en la percepció i en la producció. 1690:E01.06 - Identificar, descriure i relacionar les diferents fases de l'adquisició del llenguatge. 1690:E01.07 - Descriure els mecanismes bàsics de la funció comunicativa del llenguatge i saber aplicar-los en l'entorn conversacional. 1690:E01.08 - Descriure els diferents processos psicològics implicats en la producció i en la comprensió del discurs i relacionar-los.
1690:E04	E	Demostrar que es comprenen i s'empren correctament la terminologia i la metodologia pròpies de la recerca logopèdica.	1690:E04.01 - Utilitzar correctament la terminologia i la metodologia pròpies de la recerca científica. 1690:E04.02 - Valorar i jutjar l'adequació de la metodologia utilitzada en una recerca.
1690:E17	E	Valorar les produccions científiques que sostenen el desenvolupament professional del logopeda.	1690:E17.01 - Identificar les aportacions fonamentals de les produccions científiques vinculades als processos psicològics en les quals es fonamenta el desenvolupament professional del logopeda. 1690:E17.02 - Identificar i valorar l'adequació de les produccions científiques sobre adquisició i desenvolupament del llenguatge.
1690:E19	E	Adequar la pròpia comunicació a auditoris diversos segons l'edat, la patologia, etc.	1690:E19.02 - Utilitzar estratègies apropiades per exposar oralment arguments sobre temes de debat tractats en el grup classe.
1690:T01	T	Analitzar i sintetitzar informació.	1690:T01.00 - Analitzar i sintetitzar informació.
1690:T07	T	Comprendre, integrar i relacionar nous coneixements fruit d'un aprenentatge autònom.	1690:T07.00 - Comprendre, integrar i relacionar nous coneixements fruit d'un aprenentatge autònom.
1690:T08	T	Utilitzar les tecnologies de la comunicació i la informació.	1690:T08.00 - Utilitzar les tecnologies de la comunicació i la informació.

Continguts de l'assignatura

1. Aspectes introductoris.

Aproximacions teòriques, definicions. Teories de l'adquisició del llenguatge. Models teòrics en processament. Metodologia d'estudi de l'adquisició i del processament del llenguatge. Les bases socials i cognoscitives de la comunicació: el paper de l'entorn social.

2. Processament del llenguatge en la percepció. Processament del senyal de parla.

3. desenvolupament de les capacitats fonètiques de l'infant. Les primeres paraules. Dificultats en l'extensió semàntica. L'aprenentatge del llenguatge en un context bilingüe.

4. Lèxic i accés al lèxic. El lèxic bilingüe.

5. El paper de l'adult en l'adquisició del llenguatge. Paper de la imitació i de les reformulacions dels pares.

6. Processament sintàctic. Models.

7. El desenvolupament de la gramàtica. Aparició de les marques morfològiques: sintagma nominal i sintagma verbal. Sintaxi.

8. La situació comunicativa: Pragmàtica. Entendre: Comprensió i producció del discurs.

9. Adquisició d'habilitats pragmàtiques, narratives i metalingüístiques a la infantesa i l'adolescència.

10. Construcció de significats. Conceptes i camp semàntic.

11. Producció de la parla. Fases i errors espontanis de parla.

12. Percepció i producció de la llengua escrita.

13. Característiques del llenguatge i la parla a la vellesa.

Metodologia docent i activitats formatives

Tipus de metodologia emprada:

- Estratègies d'ensenyament-aprenentatge desenvolupades pel professor:
- treball cooperatiu
- sessions pràctiques
- estudi de casos
- desenvolupament de projecte
- presentació de material audiovisual
- classe magistral

2. Activitats que realitzaran els alumnes:

- participació en grups de treball
- assistència a classe
- recerca d'informació
- elaboració d'informes
- treballs pràctics
- exposició a classe.

Tipus	Activitat	Hores	Resultats d'aprenentatge
Supervisada	Atenció individual (presencial o virtual) als estudiants que ho sol·licitin	5	1690:E04.02 1690:E17.01 1690:E17.02 1690:T01.00
Autònoma	Cerca autònoma d'informació	15	1690:E01.01 1690:E01.04 1690:E01.05 1690:E01.06 1690:E01.08 1690:E04.02 1690:E17.01 1690:E17.02 1690:T01.00 1690:T07.00 1690:T08.00
Dirigida	Classe magistral amb suport TIC i debat en grup	54	1690:E01.01 1690:E01.03 1690:E01.04 1690:E01.05 1690:E01.06 1690:E01.07 1690:E01.08 1690:E04.01 1690:E19.02
Dirigida	Classes pràctiques	24	1690:E01.05 1690:E01.06 1690:E01.07 1690:E01.08 1690:E04.02 1690:E17.01 1690:E17.02 1690:E19.02 1690:T01.00
Autònoma	Estudi individual de la matèria i preparació d'examens	45	1690:E01.01 1690:E01.03 1690:E01.04 1690:E01.05 1690:E01.06 1690:E01.07 1690:E01.08 1690:T01.00 1690:T07.00
Autònoma	Lectura d'articles i capítols de llibres	34	1690:E01.01 1690:E01.05 1690:E01.06 1690:E17.01 1690:T01.00 1690:T07.00

Supervisada	Participació en els fòrums i altres activitats al campus virtual	10	1690:E01.03 1690:E01.04 1690:E01.05 1690:E01.06 1690:E01.07 1690:E01.08 1690:E04.01 1690:T01.00 1690:T07.00 1690:T08.00
Autònoma	Treball en grup per la realització del treball monogràfic	35	1690:E04.02 1690:E17.01 1690:E17.02 1690:E19.02 1690:T01.00 1690:T08.00
Supervisada	Tutories de seguiment dels treballs en grup dels estudiants	3	1690:E04.01 1690:E04.02 1690:E17.01 1690:E17.02 1690:T07.00

Avaluació

L'estudiant haurà de presentar un treball monogràfic al llarg del semestre. Aquest treball es realitzarà en grup, i s'avaluarà en tres ocasions: en primer lloc, caldrà la presentació d'un guió o pla de treball amb les referències bibliogràfiques a emprar; en segon lloc, s'avaluarà el treball desenvolupat, i finalment caldrà exposar el treball a classe. L'avaluació global del treball representa un 30 % de la nota final.

Per tal de superar l'assignatura caldrà també fer dos examens parcials. Aquests examens representen el 40% de la nota final.

Les activitats realitzades en grup dividit a l'aula de pràctiques (informes breus) representen el 20% de la qualificació final.

Per tal de fer el càlcul de la qualificació de l'assignatura caldrà que en els examens l'estudiant obtingui una qualificació mínima de 4. Es valorarà en un 10% de la qualificació final la participació a les activitats de classe i al fòrum virtual.

Activitat	Hores	Pes	Resultats d'aprenentatge
Examens parcials	0	40% de la qualificació total de l'assignatura	1690:E01.01 1690:E01.03 1690:E01.04 1690:E01.05 1690:E01.06
Informes breus	0	20% de la qualificació final	1690:E01.03 1690:E01.05 1690:E01.06 1690:E04.01 1690:E04.02 1690:T01.00
Participació a l'activitat de classe i al fòrum virtual	0	10% de la qualificació total de l'assignatura	1690:E01.07 1690:E01.08 1690:E04.01 1690:E19.02
Treball monogràfic	0	L'avaluació del treball representa un 30% de la qualificació final.	1690:E04.01 1690:E17.01 1690:E17.02 1690:E19.02 1690:T01.00 1690:T07.00 1690:T08.00

Bibliografia i enllaços web

Aguado, G. (1995) *El desarrollo del lenguaje de 0 a 3 años*. Madrid: Ciencias de la Educación Preescolar y Especial.

Treball interessant des d'un punt de vista teòric i pràctic, tot i que l'estudi del llenguatge analitzat finalitza als tres anys.

Clemente, R. A. (1995) *Desarrollo del lenguaje. Manual para profesionales de la intervención en ambientes educativos*. Barcelona: Octaedro.

Visió global sobre l'adquisició del llenguatge. Té un caràcter més aplicat que teòric.

Garton, A.; Pratt, G. (1991) *Aprendizaje y proceso de alfabetización*. Barcelona: Paidós. Temas de educación. Mula global sobre l'adquisició del llenguatge. És útil perquè abasta gairebé tots els temes del programa, excepte edat adulta i vellesa.

Garton, A. (1994) *Interacción social y desarrollo del lenguaje y la cognición*. Barcelona: Paidós.

Abordatge de l'adquisició del llenguatge des de la perspectiva interaccionista.

Gràcia, M. (2003) *Comunicación y lenguaje en primera edades. Intervención con familias*. Lleida: Editorial Milenio.

Karmiloff, K. & Karmiloff-Smith, A. (2001) *Hacia el lenguaje*. Madrid: Morata (Original: *Pathways to language*. Cambridge: Cambridge University Press.)

Manual de divulgació sobre les primeres etapes del desenvolupament del llenguatge. És molt clar i pedagògic.

López-Higes, R. (2003) *Psicología del lenguaje*. Madrid: Piràmide.

Interessant per Logopedes, conté informació de tipus aplicat.

Moreno Ríos, S. (2005). *Psicología del desarrollo cognitivo y adquisición del lenguaje*. Biblioteca Nueva: Madrid.

Revisió de les diferents teories psicològiques i lingüístiques que s'han interessat per les relacions entre el llenguatge i el pensament.

Owens, R. E. (2003) *Desarrollo del lenguaje*. Madrid: Pearson/Prentice Hall.

Es tracta d'un manual actualitzat. Tot i tractar-se d'una traducció de l'anglès, els capítols dedicats a l'adquisició de la gramàtica i la morfologia s'han fet utilitzant dades de treballs fets amb infants que aprenen el castellà i també català.

Rondal, J.A. (1990) *La interacción adulto-niño y la construcción del lenguaje*. México: Trillas. Estudi detallat sobre el paper de les interaccions entre el nen i l'adult en el procés d'adquisició del llenguatge.

Serra, M., Serrat, E., Solé, M. R., Bel, A. y Aparici, M. (2000) *La adquisición del lenguaje*. Barcelona: Ariel.

Treball sobre el desenvolupament del llenguatge. Aporta dades interessants sobre el procés d'evolució del llenguatge oral i sobre les primeres edats referides a les llengües que es parlen en diferents comunitats: castellà, català, gallec i euskera. Aportacions únicament sobre el llenguatge oral.

Soler, O. (coord.) (2006). *Psicología del Lenguatge*. Barcelona: EdiUOC.

És el manual recomanat per als continguts de processament del llenguatge. El capítol 5 tracta de l'adquisició del llenguatge.